

Binnen de vaste commissie voor Economische Zaken hebben enkele fracties de behoefte vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Staatssecretaris van Economische Zaken over het Kwaliteitssysteem Quality systems Livestock Logistics (QLL-systeem) toegezonden aan de Kamer per brief d.d. 27 januari 2014 (Kamerstuk 26 991, nr. 393).

De voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken,
Hamer

De adjunct-griffier van de vaste commissie voor Economische Zaken,
Van Bree

Inhoudsopgave	blz.	
I	Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
	Vragen van de leden van de VVD-fractie	2
	Vragen van de leden van de PvdA-fractie	4
	Vragen van de leden van de SP-fractie	4
	Vragen van de leden van de CDA-fractie	5
	Vragen van de leden van de Partij voor de Dieren-fractie	6
II	Antwoord/Reactie van de Staatssecretaris	8

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie zijn zeer teleurgesteld en verbaasd over het besluit van de Staatssecretaris om de toezichtmodaliteiten, die zijn verleend aan het kwaliteitssysteem Quality systems Livestock Logistics (QLL) in te trekken per 1 maart 2014 en de verleende faciliteiten, zoals stalkeuring en extra verzamelslagen voor kalveren en schapen, in te trekken. De leden van de VVD-fractie zijn verbaasd, omdat er voor volgende week nog een overleg gepland stond tussen de sector en het Ministerie van Economische Zaken (EZ) over de voortgang rond de kwaliteitsbewaking binnen QLL in verband met het algemeen overleg in de Kamer over de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) op 6 februari 2014. De verwachting was dat de Staatssecretaris pas volgende week een besluit zou nemen. Deelt de Staatssecretaris de opvatting van de leden van de VVD-fractie dat dit een bijzondere gang van zaken is, aangezien de sector plannen heeft gemaakt om de kwaliteit van QLL beter te borgen en in de veronderstelling was dat deze plannen eerst besproken zouden worden in het genoemde overleg? Zo nee, kan de Staatssecretaris aangeven waarom zij eerst het besluit heeft genomen, alvorens het betreffende overleg af te wachten? Kan de Staatssecretaris voorts aangeven wat volgens haar de insteek van het overleg zou zijn en of dit ook duidelijk richting de sector is gecommuniceerd, zo vragen deze leden.

De leden van de VVD-fractie lezen dat de NVWA een audit heeft gedaan naar het functioneren van QLL naar aanleiding van een in het najaar 2013 uitgevoerd onderzoek. Het beeld uit het onderzoek is in grote lijnen gelijk aan dat van het vorige onderzoek van januari 2013. Er zijn veel administratieve fouten en overtredingen met potentieel risico voor dierenwelzijn en diergezondheid, maar er zijn weinig overtredingen, waarbij het dierenwelzijn en de diergezondheid daadwerkelijk zijn geschaad. De leden van de VVD-fractie zijn van mening dat de Staatssecretaris in dit geval wel erg voorbarig heeft gehandeld, aangezien er voornamelijk sprake is van administratieve fouten en het dierenwelzijn en de diergezondheid nauwelijks in gevaar zijn gekomen. Daarnaast heeft de sector recent een flink aantal aanscherpingen doorgevoerd om alsnog te kunnen voldoen aan de voorwaarden, die de NVWA stelt aan QLL. De toegepaste verbeteringen in de controle en borging zijn te vers om daar nu al zichtbaar rendement van te constateren. De leden van de VVD-fractie willen de Staatssecretaris oproepen om af te zien van haar besluit en eerst met QLL strikte maar haalbare en tijdgebonden afspraken te maken om gezamenlijk tot verbeteringen in de controle en borging te komen en op basis daarvan de huidige modaliteiten vooralsnog voort te laten bestaan.

De leden van de VVD-fractie lezen dat vooral het keuren van varkenstransporten aan de klep van de vrachtwagen in plaats van in de stal invloed heeft op de hoeveelheid werk, die door de NVWA moet worden verricht.

De leden van de VVD-fractie vinden dat de Staatssecretaris de situatie eenzijdig belicht in haar brief. De gevolgen van het overstappen van stalkeuring naar klepkeuring zijn niet alleen voor de overheid fors, maar zeker ook voor de (primaire) sector. De economische consequenties, zowel indirect als direct, zullen zeer hoog uitvallen. Vanuit de sector horen wij dat de klepkeuring minstens vier miljoen euro extra kost ten opzichte van de stalkeuring op jaarbasis. Ook zullen hogere kosten voor het transport en logistiek ontstaan door de wachttijden op het varkensbedrijf voor en tijdens het laden. Vanwege de kostenstijging van de exportkeuring en de beperking in de flexibiliteit ontstaat een concurrentienadeel in de internationale handel. Daarnaast komt het logistieke proces onder druk te staan door de langere keuringstijd. Verder is de beschikbaarheid van dierenartsen beperkt. De keuringen kunnen alleen plaatsvinden tussen 07.00 uur en 18.00 uur. Dit leidt tot een onbalans in de vraag van de sector en de beschikbaarheid van keuringsdierenartsen. Tot slot zal het dierenwelzijn worden aangetast. Ten eerste, omdat klepkeuring een langere laadtijd op de boerderij betekent, omdat de dierenarts de dieren moet zien tijdens het laden op de klep. Wachten vertraagt het laden en dit kan bij de dieren veel stress opleveren. Tegelijkertijd zal de transporteur het laden snel willen uitvoeren vanwege de zeer hoge keuringskosten (verdubbeling ten opzichte van stalkeuring) en haast geeft stress bij dieren. Ten tweede, zullen de wachttijden langer worden bij de slachterij, vanwege de piekaanvoer van varkens en dus minder spreiding over de dag. De leden van de VVD-fractie willen van de Staatssecretaris weten of zij bij het nemen van haar besluit rekening heeft gehouden met al deze aspecten? Kan de Staatssecretaris aangeven of zij zich herkent in de geschetste gevolgen? Zo nee, kan zij dan aangeven wat volgens haar de gevolgen zijn voor de sector?

De leden van de VVD-fractie zijn zeer bezorgd over de toenemende regelgeving die momenteel wordt uitgestrooid boven de (intensieve) veehouderij. Naast het intrekken van QLL, ziet de sector zich geconfronteerd met het handhaven van de vierdageneis, behoud van dierrechten, verbod op ingrepen en de kostenverhoging vanuit Rendac. De leden van de VVD-fractie vragen oprecht welk doel de Staatssecretaris heeft met deze regelgeving. Het doel wat de Staatssecretaris voor ogen heeft, verduurzamen van de keten, wordt op deze manier in elk geval niet bereikt, aangezien door de toenemende regeldruk ondernemers niet meer in staat zullen zijn om te investeren in verduurzamingsmaatregelen. Deelt de Staatssecretaris deze opvatting? Zo ja, is zij bereid om opnieuw naar de effectiviteit van de genoemde regels te kijken en eventueel regels te schrappen, als blijkt dat zij niet het beoogde effect sorteren?

De leden van de VVD-fractie vinden het een slechte ontwikkeling dat de Staatssecretaris op tal van terreinen taken van private kwaliteitssystemen overhevelt naar de overheid. De leden van de VVD-fractie zijn van mening dat de beweging van de Staatssecretaris ingaat tegen de geest van het regeerakkoord om als Rijksoverheid goedkoper, flexibeler en efficiënter te gaan werken met minder bestuurlijke en ambtelijke drukte en regeldruk. Ook is in het regeerakkoord afgesproken dat beleid en uitvoering worden vereenvoudigd, toezichtstaken en adviesfuncties samengevoegd, taken beëindigd of gedecentraliseerd naar andere overheden en de deregulering met kracht voortgezet. Kan de Staatssecretaris toelichten hoe zij haar besluit in relatie ziet tot de afspraken in het regeerakkoord? De leden van de VVD-fractie willen in dit kader opmerken dat de Nederlandse Vakbond Varkenshouders (NVV) en de Land- en Tuinbouw Organisatie (LTO) momenteel een module Integrale Keten Beheersing (IKB) varkenstransport aan het voorbereiden zijn, waarbij controle en borging plaatsvindt in hun eigen private kwaliteitssysteem. Dit kwaliteitssysteem heeft aangetoond goed te functioneren op het gebied van dierenwelzijn, huisvesting,

diervoeder, transport, hygiëne, diergeneesmiddelen en administratie. Deze leden willen de Staatssecretaris dan ook vragen of zij de primaire de sector de kans en de tijd wil geven om deze module verder te ontwikkelen, zodat zij de taken van QLL deels kunnen overnemen en de privileges hiermee gehandhaafd kunnen blijven, zodat de sector niet wordt geconfronteerd met hele hoge kosten als gevolg van het besluit om QLL in te trekken.

Vragen van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben met instemming kennisgenomen van het voorstel van de Staatssecretaris om de erkenning van QLL per 1 maart 2014 geheel in te trekken en de aan QLL verleende toezichtfaciliteiten met betrekking tot de diertransport- en verzamelsector door de NVWA te laten overnemen. De leden van de PvdA-fractie hebben enkele vragen, waarop ze de Staatssecretaris verzoeken in te gaan.

De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat het wenselijk is dat de overheid het toezicht op diertransporten zelf voor haar rekening neemt en dit niet aan de sector overlaat. Dierenwelzijn bij het transport van dieren is voor de leden van de PvdA-fractie belangrijk en kan door de overheid het best worden gewaarborgd. Deze leden zijn benieuwd hoe de Staatssecretaris de komende periode zal bezien of en onder welke voorwaarden er in de toekomst per sector mogelijkheden kunnen worden geboden om faciliteiten opnieuw te verlenen aan de sector. De leden van de PvdA-fractie zijn bezorgd over de mogelijke toename van het illegaal verzamelen van schapen en illegale transporten van varkens en zijn benieuwd of de Staatssecretaris de mening deelt dat hier hard tegen moet worden opgetreden. De leden van de PvdA-fractie steunen het dat de kosten voor de extra inzet van personeel van de NVWA bij de bedrijven in rekening worden gebracht.

Vragen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben met instemming kennisgenomen van het voornemen van de Staatssecretaris om de erkenning van QLL geheel in te trekken per 1 maart 2014. De leden van de SP-fractie hebben hier nog enkele vragen over.

De leden van de SP-fractie hechten groot belang aan de klepkeuringen. Nadeel van stalkeuringen is immers per definitie dat niet te controleren is of het de gekeurde dieren zijn die ingeladen worden of andere dieren. Wat is de visie hierop van de Staatssecretaris? Hoeveel gevallen van klepkeuring en hoeveel gevallen van stalkeuring zijn er nu, en hoe gaat dit veranderen na de intrekking van de QLL-erkenning? Hoeveel van de dieren (absoluut en procentueel) zullen, door gebrek aan capaciteit bij de NVWA na intrekking van QLL, niet via de klepkeuring gekeurd worden? Welke kosten worden gemaakt door de extra keuringen door intrekking van de QLL-erkenning en welk deel daarvan wordt doorberekend aan welk deel van het bedrijfsleven? Mogen de leden van de SP-fractie aannemen dat deze nieuwe dierenartsen niet extra zijn aangenomen en opgeleid om kort daarna weer te worden ontslagen indien QLL de erkenning onverhoopt weer terugkrijgt? Kan de Staatssecretaris toezeggen dat zij niet over zal gaan tot het opnieuw erkennen van QLL? Deze leden kijken uit naar de visie van de Staatssecretaris op (het niet) privatiseren van het toezicht en de monitoring van diergezondheid. Klopt het dat deze extra dierenartsen niet zijn meegeteld met het recent naar de Kamer gestuurde plan voor capaciteitsversterking van de NVWA? In hoeverre hebben inspecteurs van de NVWA toegang tot de Global Positioning System (GPS)-gegevens van

de veewagens? Hoe werkt dit precies? Is dit live te volgen door de NVWA? Wordt er gewerkt met (online) cameratoezicht? Zo ja, waar en hoe gebeurt dit?

De leden van de SP-fractie zijn tegen langeafstandstransport van dieren. Kan de Staatssecretaris op overzichtelijke wijze de cijfers over het aantal (absoluut en procentueel) langeafstandstransporten van de afgelopen jaren geven? Onderschrijft de Staatssecretaris dat langeafstandstransport beëindigd dient te worden en onderschrijft ze dat dit zeker nooit onder privaat toezicht mag vallen?

Vragen van de leden van de CDA-fractie

Vooraf de varkenshouderij en de pluimveehouderij zitten in zwaar weer. Deze familieondernemingen hebben te maken met toenemende concurrentie, ook van buiten Europa. Ondertussen wordt hun concurrentiepositie in Europa slechter, omdat in Nederland strengere eisen worden gesteld dan in andere landen. De leden van de CDA-fractie constateren dat dit VVD/PvdA-kabinet de zoveelste lastenverhoging voor de veehouderij invoert. Verhoging van de assurantiebelasting, waterbelasting, voorgenomen verhoging van de NVWA-tarieven en behoud van productierechten voor varkens en pluimvee om maar een aantal voorbeelden te noemen, en nu het verhogen van de kosten om te exporteren.

In 2007 heeft de overheid het bedrijfsleven verzocht de kwaliteit in het vee-transport zelf te borgen. In april 2008 werd het kwaliteitssysteem Dierwaardig vervoer ingevoerd. De Kamer heeft regelmatig over transport van dieren gesproken. Op aandringen van de Kamer zijn vijf kwaliteitssystemen voor het verzamelen en vervoeren van dieren samengevoegd. Dat resulteerde in juli 2011 in het kwaliteitssysteem QLL. Na het bestuderen van de stukken concluderen de leden van de CDA-fractie dat er veel verbeteringen, vooral in de laatste maanden, zijn doorgevoerd. De Staatssecretaris concludeert ook «er zijn veel administratieve fouten ... maar er zijn weinig overtredingen, waarbij het dierenwelzijn en de diergezondheid daadwerkelijk zijn geschaad». De leden van de CDA-fractie vragen de Staatssecretaris om uitgebreid toe te lichten waarom zij op basis van vooral administratieve fouten besluit om de erkenning van QLL per 1 maart 2014 geheel in te trekken? De NVWA is positief over de aanscherpingen die door QLL zijn doorgevoerd, zo staat geschreven in het NVWA-advies. Waarom zijn de verbeteringen, die de NVWA constateert, de weinige overtredingen ten aanzien van dierenwelzijn en hygiëne en de voorgestelde verbetermaatregelen voor de Staatssecretaris geen aanleiding om QLL de ruimte te geven om zich verder te ontwikkelen? Gooit de Staatssecretaris hiermee niet het instrument overboord om bovenwettelijk zaken met de sector te regelen? Kan daarbij ook aangegeven worden waarom de Staatssecretaris afwijkt van het advies van de NVWA, zo vragen de leden van de CDA-fractie.

De leden van de CDA-fractie vragen de Staatssecretaris of zij zich realiseert dat bij het vervallen van QLL er geen kwaliteitssysteem meer is voor diertransport? Kan de Staatssecretaris de gevolgen hiervan schetsen? Is de Staatssecretaris bereid om transporteurs, waarbij geen enkele overtreding is geconstateerd de eerder aan stichting QLL verleende faciliteiten wel van toepassing te laten blijven zijn? Is de Staatssecretaris bereid om de dierlijke sectoren de mogelijkheid te bieden om diertransport in hun IKB-systemen te implementeren en, totdat dit geëffectueerd is, de aan QLL verleende faciliteiten in stand te houden?

De Staatssecretaris constateert ook dat het keuren van varkenstransporten aan de klep van de vrachtwagen in plaats van in de stal invloed heeft op de hoeveelheid werk, die door de NVWA moet worden verricht. De leden

van de CDA-fractie hebben begrepen dat de NVWA pas vanaf 07.00 uur begint met exportcertificering. Hoe gaat de Staatssecretaris ervoor zorgen dat de dienstverlening van de NVWA correct en tijdig wordt uitgevoerd? Is de Staatssecretaris bereid om praktiserende (praktijk)dierenartsen (extra) in te zetten?

De leden van de CDA-fractie lezen in de NVWA-rapportage dat de faciliteit van de verzamelslag schapen goed functioneert en zou moeten blijven bestaan. Op grond waarvan komt de Staatssecretaris dan toch tot het voornemen om de tweede verzamelslag in te trekken? Is dit voornemen niet nadelig voor deze positieve ontwikkeling, mede gezien het belang van een goede traceerbaarheid van schapen voor de gehele Nederlandse veehouderij?

Vanuit de sector hebben de leden van de CDA-fractie vernomen dat de directe schade van het intrekken van de stalkeuring vier miljoen euro per jaar bedraagt. De indirecte schade is waarschijnlijk door het niet efficiënt in kunnen zetten van het wagenpark nog veel groter. In hoeverre heeft de Staatssecretaris het belang van de Nederlandse exportpositie in haar afwegingen meegewogen? Heeft de Staatssecretaris de schade voor de Nederlandse economie berekend? Zo nee, waarom niet?

Tijdens het algemeen overleg over de Landbouw- en Visserijraad van 16-17 december 2013 hebben de leden van de CDA-fractie gevraagd of «Schengen voor varkens» tot de mogelijkheden zou behoren. In de nieuwe EU-gezondheidswet voor dieren zit namelijk de mogelijkheid dat landen onderling afspraken maken over de keuring van dieren. De Staatssecretaris had in haar beantwoording een afwachtende houding. De leden van de CDA-fractie zouden graag vernemen van de Staatssecretaris of, gezien de huidige situatie, een pilot op korte termijn met Duitsland tot de mogelijkheden behoort.

Vragen van de leden van de Partij voor de Dieren-fractie

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren hebben met interesse kennisgenomen van de brief van de Staatssecretaris aangaande QLL en de beoordeling van QLL door de NVWA. Deze leden hebben nog enkele vragen en opmerkingen die zij de Staatssecretaris graag willen voorleggen.

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren waarderen dat de Staatssecretaris na jaren van misstanden en ontoereikend toezicht een einde maakt aan de erkenning van QLL. Deze leden hebben echter vernomen dat de Staatssecretaris alsnog bereid is om in de toekomst de sector opnieuw de mogelijkheid te verlenen om dit soort faciliteiten te verlenen. Deze leden vragen wat de basis is van deze overweging. Is de Staatssecretaris niet voorbarig in haar uitspraken om dit vertrouwen toe te kennen aan de sector? Heeft de Staatssecretaris hier een bepaalde termijn aan verbonden?

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren zijn verheugd dat de Staatssecretaris besloten heeft om in plaats van de huidige stalkeuring, opnieuw de klepkeuring voor varkens in te stellen. Echter, bij andere diersoorten doen zich ook problemen voor als het gaat naleving van wet- en regelgeving inzake dierenwelzijn en diergezondheid. De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren willen de Staatssecretaris eraan herinneren dat zij tijdens het Verslag Algemeen Overleg (VAO) Toezicht NVWA op 6 november 2013 de toezegging heeft gedaan dat zij bij de mogelijke invoering van de klepcontroles naar meer diersoorten zou kijken dan alleen naar varkens. Graag vernemen de leden van de fractie

van de Partij voor de Dieren van de Staatssecretaris of klepkeuringen ook worden ingevoerd bij andere diersoorten. Zo ja, bij welke diersoorten zal de klepkeuring nog meer van toepassing zijn? Zo nee, waarom niet?

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren maken zich zorgen over de mogelijke toename van het illegaal verzamelen van schapen en illegale transporten van varkens. Deze overtredingen brengen risico's met zich mee voor het dierenwelzijn en de mogelijke insleep en verspreiding van ziekten. Kan de Staatssecretaris aangeven waarop zij deze mogelijke toename van illegale overtredingen baseert en welke maatregelen zij gaat treffen om deze toename van illegale overtredingen te voorkomen?

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren hebben nog enkele vragen over de wijze van controle op diertransporten, nu deze in de handen van de overheid terecht komt. Kan de Staatssecretaris aangeven of controles frequenter en onaangekondigd uitgevoerd gaan worden? Is de Staatssecretaris bereid om controles uit te laten voeren tijdens het transport, waarbij transportwagens staande worden gehouden? Kan de Staatssecretaris aangeven of zij bereid is om welzijnsverhogende normen te stellen, zoals een substantiële verlaging van bezettingsgraden, verkorting van rijtijden, het niet op jonge leeftijd vervoeren van dieren, geen dieren vervoeren tijdens extreme hitte of kou, het verplichten van GPS-systemen, het invoeren van klimaatbeheersingssystemen en het volledig uitbannen van het gebruik van elektrische veedrijvers? Zo ja, op welke termijn? Zo nee, waarom niet?

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren hebben kennisgenomen van de toezegging van de Staatssecretaris dat er meer aandacht wordt gevestigd op het transport van jonge dieren die nog melkvoeding krijgen. Kan de Staatssecretaris aangeven welke verbetermaatregelen zij wil treffen? Deze leden zijn van mening dat dieren die nog melkvoeding krijgen te jong en kwetsbaar zijn om op transport gezet te worden. Dit gaat ten koste van het dierenwelzijn en de diergezondheid. Kan de Staatssecretaris een overzicht geven van de dierenwelzijns- en diergezondheidsproblemen, die er tot op heden zijn geconstateerd bij het transport van deze jonge dieren? Is de Staatssecretaris bereid om de leeftijdsgrens voor het transport van jonge dieren te verhogen? Tevens heeft de Staatssecretaris toegezegd meer aandacht te vestigen op het transport van niet meer productieve dieren. Kan de Staatssecretaris aangeven om welke dieren dit gaat, welke problemen er tot op heden bij het transport van deze dieren zijn geconstateerd en welke verbetermaatregelen de Staatssecretaris wil gaan treffen?

Verder maken de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren zich ernstig zorgen over het transport van eendagskuikens. Het verstrekken van voer en water aan eendagskuikens direct na de uitkomst wordt door broederijen als inefficiënt en onnodig ervaren en wettelijk gezien zijn zij hiertoe niet verplicht. Dit heeft als gevolg dat deze kuikens pas na het vervoer van de broederij naar de stal water en voer krijgen. Dit kan een tot drie dagen duren, nadat het kuiken uit het ei is gekomen. Ongeveer vijf miljoen van de 500 miljoen kuikens, die jaarlijks worden uitgebroed, raken hierdoor zo verzwakt dat ze in hun eerste levensweek doodgaan, vanwege een verminderde weerstand, een verstoorde temperatuurhuishouding of een slechte darmontwikkeling. Erkent de Staatssecretaris dat een dergelijke omgang met eendagskuikens een aantasting is van de intrinsieke waarde van een dier? Erkent de Staatssecretaris dat een economische benadering in de omgang met dieren onethisch, onacceptabel en ongewenst is? Is de Staatssecretaris bereid om binnen de wet te regelen dat aan eendagskuikens water en voer verstrekt moet worden op

het moment dat zij geboren zijn en tijdens het transport? Deze leden ontvangen hierop graag een reactie van de Staatssecretaris.

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren hebben verder nog vragen over de aangenomen motie van het lid Thieme (Kamerstuk 33 400 XIII, nr. 105), waarin de regering wordt verzocht om onderzoek te doen naar de mogelijkheden om transporten met slachtvee binnen of buiten Nederland aan een maximum transportduur te binden? Wanneer is de Staatssecretaris voornemens om dit onderzoek te laten uitvoeren?

II Antwoord/Reactie van de Staatssecretaris